

آیه ۵۶ - ۵۷

آیه و ترجمه

و يحلفون بالله انهم لمنكم و ما هم منكم و لكنهم قوم يفرقون ۵۶
لو يجدون ملجأ و مغرت و مدخلا لولوا اليه و هم يجمعون ۵۷
ترجمه :

۵۶ - و به خدا سوگند می‌خورند که آنها از شما هستند در حالی که از شما نیستند، ولی آنها گروهی هستند که می‌ترسند (و وحشت دارند لذا دروغ می‌گویند).

۵۷ - اگر پناهگاه یا غارها یا راهی در زیر زمین بیابند به سوی آن حرکت می‌کنند در حالی که با سرعت و شتاب فرار می‌کنند.

تفسیر :

نشانه دیگری از منافقان

در آیات فوق یکی دیگر از اعمال و حالات منافقان به روشنی ترسیم شده است می‌گوید: آنها به خدا سوگند یاد می‌کنند که از شما هستند (و يحلفون بالله انهم لمنكم).

«در حالی که نه از شما هستند و نه در چیزی با شما موافقند بلکه

تفسیر نمونه جلد ۷ صفحه ۴۵۲

گروهی هستند که فوق العاده می‌ترسند» و از شدت ترس کفر را پنهان کرده اظهار ایمان می‌کنند مبادا گرفتار شوند (و ما هم منكم و لكنهم قوم يفرقون).

«یفرقون» از ماده «فرق» (بر وزن «شفق») به معنی شدت خوف و ترس است، «راغب» در کتاب «مفردات» می‌گوید این ماده در اصل به معنی تفرق و جدائی و پراکندگی است گوئی آنچنان می‌ترسند که می‌خواهد قلبشان از هم متفرق و متلاشی گردد.

در واقع چون تکیه گاهی در باطن ندارند همواره گرفتار ترس و وحشتی عظیم هستند و به خاطر همین ترس و وحشت هیچگاه آنچه در باطن دارند اظهار نمی‌کنند، و چون از خدا نمی‌ترسند از همه چیز می‌ترسند

ودائما در حال وحشت به سر می‌برند، در حالی که مؤمنان راستین در سایه‌ایمان آرامش و شهامت خاصی دارند.

در آیه بعد شدت بغض و عداوت و نفرت آنها را از مؤمنان در عبارتی کوتاه اما بسیار رسا و گویا منعکس می‌کند می‌گوید «آنها چنان هستند که اگر پناهگاهی (همانند یک دژ محکم) بیابند، یا دسترسی به غارهایی در کوهها داشته باشند، یا بتوانند راهی در زیر زمین پیدا کنند، با سرعت هر چه بیشتر به سوی آن می‌شتابند» تا از شما دور شوند و بتوانند کینه و عداوت خود را آشکار سازند (لویجدون ملجا او مغارات او مدخلولوا الیه و هم یجمحون). «ملجا» به معنی پناهگاه است همچون قلعه‌های محکم و یا مانند آن.

«مغارات» جمع «مغاره» به معنی غار است.

«مدخل» به معنی راههای پنهانی است مانند نقبهایی که در زیر زمین می‌زنند و از آن وارد محلی می‌شوند.

«یجمحون» از ماده «جماح» به معنی حرکت شتابانه و شدیدی است که

تفسیر نمونه جلد ۷ صفحه ۴۵۳

هیچ چیز نتواند از آن جلوگیری کند، همانند حرکت اسبهای سرکش و چموش که نتوان آنها را متوقف ساخت و به همین جهت چنین اسبی را «جموح» می‌گویند.

به هر حال این یکی از رساترین تعبیراتی است که قرآن درباره ترس و وحشت منافقان و یا بغض و نفرت آنان بیان کرده که آنها اگر در کوهها و روی زمین راه فراری پیدا کنند از ترس یا عداوت از شما دور می‌شوند ولی چون قوم و قبیله اموال و ثروتی در محیط شما دارند مجبورند دندان بر جگر بگذارند و بمانند!

آیه ۵۸ - ۵۹

آیه و ترجمه

و منهم من یلمزک فی الصدقت فان اعطوا منها رضا و ان لم یعطوا منها اذاهم یسخطون ۵۸

و لو انهم رضوا ما اتهم الله و رسوله و قالوا حسبنا الله سیؤتینا الله من فضله و رسوله انا الی الله رغبون ۵۹

ترجمه :

۵۸ - و در میان آنها کسانی هستند که در (تقسیم) غنائم به تو ایراد می کنند، اگر از آن به آنها بدهند راضی می شوند و اگر ندهند خشم می گیرند (خواه حق آنها باشد یا نه).

۵۹ - ولی اگر آنها به آنچه خدا و پیامبرش به آنها می دهد راضی باشند و بگویند خداوند برای ما کافی است و به زودی خدا و رسولش از فضل خود به ما می بخشد ما تنها رضای او را می طلبیم (اگر چنین کنند به سود آنهاست).

تفسیر نمونه جلد ۷ صفحه ۴۵۴

شاء نزول :

در تفسیر «در المنثور» از «صحيح بخارى» و «نسائی» و از گروهی دیگر چنین نقل شده که پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) مشغول تقسیم اموالی (از غنائم یا مانند آن) بود که یکی از طائفه «بنی تمیم» به نام «ذو الخویصره» فرا رسید صدا زد: ای رسول خدا! عدالت کن! پیامبر فرمود: وای بر تو اگر من عدالت نکنم چه کسی عدالت خواهد کرد؟!، «عمر» صدا زد ای رسول خدا به من اجازه بده تا گردنش را بزنم پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: او را به حال خود واگذار! او یارانی دارد که نماز و روزه خود را در برابر نماز و روزه آنها کوچک می شمیرد ولی با اینحال آنها از دین فرار می کنند همانگونه که تیر از کمان!.

در این هنگام آیات فوق نازل شد و به اینگونه افراد اندرز داد.

تفسیر :

خودخواهان بی منطق

در نخستین آیه فوق به یکی دیگر از حالات منافقان اشاره شده و آن اینکه آنها هرگز راضی به حق خود نیستند، و دائماً انتظار دارند از اموال بیت المال و یا منافع عمومی هر چه بیشتر بهره ببرند، خواه مستحق باشند یا نه، دوستی و دشمنی آنها بر محور همین منافع دور می زند، هر کس جیب آنها را پر کند از او راضی هستند و هر کس به خاطر رعایت عدالت حق دیگران را به آنها نبخشد از او ناراضی می شوند.

حق و عدالت در قاموس آنها مفهومی ندارد، و اگر داشته باشد عادل کسی

است که هر چه بیشتر به آنها بدهد و ظالم کسی است که حق دیگران را از آنان باز دارد! و به تعبیر دیگر آنها فاقد هر گونه شخصیت اجتماعی هستند و تنها دارای یک شخصیت فردی و در چهار چوبه منافع خویش می باشند، و همه چیز را تنها از این زاویه می نگرند!

لذا می گوید: «بعضی از آنها در تقسیم صدقات به تو عیب می گیرند» و می گویند عدالت را رعایت نکردی (و منهم من یلمزک فی الصدقات). اما در حقیقت چنین است که آنها به منافع خویش می نگرند «اگر سهمی به آنها داده شود راضی نیستند و خوشحال و تو را مجری عدالت می دانند هر چند استحقاق نداشته باشند» (فان اعطوا منه راضوا).

«اما اگر چیزی از آن به آنها داده نشود خشمگین می شوند» و تو را متهم به بیعدالتی می کنند (و ان لم یعطوا منها اذاهم یسخطون): «ولی اگر آنها به حق خود راضی باشند و به آنچه خدا و پیامبرش در اختیار آنها گذارده رضایت دهند و بگویند همین برای ما کافی است و اگر هم نیاز بیشتری داریم خدا و پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) از فضل خود به زودی به ما می بخشند ما تنها رضای او را می طلبیم و از اومی خواهیم که ما را از اموال مردم بی نیاز سازد، اگر آنها چنین کنند به سود آنها است» (و لو انهم رضوا ما آتاهم الله و رسوله و قالوا حسبنا الله سیوتینا الله من فضله و رسوله انا الی الله راغبون).

آیا در جوامع اسلامی امروز چنین کسانی یافت نمی شوند؟
آیا همه مردم به حق مشروع خود قانعند؟ و هر کس تنها به مقدار حش به آنها بدهد او را عدالت پیشه می دانند؟
مسئله جواب این سؤالها منفی است، با نهایت تأسف هنوز بسیاری از کسانی که مقیاس سنجش حق و عدالت را منافع شخصی خویش می پندارند، و به حقوق

خویش قانع نیستند، و اگر کسی بخواهد همه را - مخصوصا محرومان را - به حق مشروعشان برساند داد و فریادشان بلند می شود.
بنابر این لزومی ندارد برای شناخت منافقان صفحات تاریخ را ورق بزنیم یک نگاه به اطراف خود و حتی نگاهی به خودمان بکنیم می توانیم وضع خود و

دیگران را دریابیم.

پروردگارا! روح ایمان را در ما زنده کن! و فکر شیطانی و نفاق را در ما بمیران!
و به ما توفیق مرحمت فرما تا خود را آنچنان بسازیم که به حق خویشتن قانع
باشیم! نه به دیگران اجحاف کنیم و نه عدالت را در غصب حقوق سایرین
بدانیم.

همیشه خواهان عدالت باشیم و مجری عدالت!...

↑فرست

→قبل